

Демченко І. О.,
ад'юнкт кафедри криміналістики
та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

БЕЗПЕКА УЧАСНИКІВ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ЯК УМОВА ЇХ ПРОВЕДЕННЯ ПІД ЧАС ЕПІДЕМІЇ (ПАНДЕМІЇ)

Проведення слідчих (розшукових) дій завжди супроводжується ризиками та загрозами, що можуть впливати на результати її здійснення. Статтею 3 Конституції України найвищою соціальною цінністю визнаються життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека людини. Забезпечення безпеки являє собою складну багатоаспектну систему заходів та засобів в її реалізації. Водночас потребує уваги й забезпечення безпеки учасників слідчих (розшукових) дій в умовах епідемії (пандемії). «Безпеку» тлумачний словник української мови визначає як стан, коли кому-, чому-небудь ніщо не загрожує [1].

Законом України «Про забезпечення безпеки осіб, котрі беруть участь у кримінальному судочинстві» [2], регламентуються права та обов'язки органів, що забезпечують безпеку, права і обов'язки осіб, котрі потребують захисту. Заходи забезпечення безпеки, визначені у ст. 7 розглядуваного закону, реалізуються шляхом: особистої охорони, охорони житла та майна; видачі спеціальних засобів індивідуального захисту та сповіщення про небезпеку; використання технічних засобів контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів, візуального спостереження; заміни документів та зміни зовнішності; зміни місця роботи або навчання; переселення в інше місце проживання; поміщення до шкільної виховної установи або установ органів соціального захисту населення; забезпечення конфіденційності відомостей про особу; закритий судовий розгляд [2]. Розглядуваний нормативно-правовий акт, спрямований на забезпечення безпеки учасників кримінального провадження, котрі потребують захисту.

Відчуття небезпеки відповідним учасником не дозволить зосередитися на ході проведення процесуальних дій, що обумовлюватиме їх неналежний результат та ускладнить (унеможливить) судову перспективу. Тому твердження В. М. Плетнеця про те, що між відчуттям захтженості учасників провадження та кількістю наданих ними відомостей про обставини вчиненої події може простежуватися прямо пропорційна залежність [3, с.240], знаходе своє відображення і в умовах проведення слідчих (розшукових) дій під час епідемії (пандемії). Наведене обумовлене необхідністю відчуття відповідним учасником психологічної безпеки. Так, усвідомлення відповідним учасником ризику інфікування обумовлюватиме прийняття ним заходів уникнення під

будь-яким приводом від участі в розслідуванні, зміну зайнятої позиції з сумлінної на несумлінну, формальне ставлення до проведення за його участі слідчих (розшукових) дій і т. ін. Це ускладнить (унеможливить) отримання необхідної кількості відомостей для встановлення всіх обставин кримінального правопорушення та надання юридичної оцінки діям його учасників.

Епідемія (пандемія) як природно-техногенна небезпека виступає умовою організації й проведення слідчих (розшукових) дій та, у залежності від ступеня (рівня) загрози здоров'ю учасників кримінального провадження чи сторонніх осіб, може набувати як імперативного, так і дискреційного значення. Ми не виключаємо можливості використання не зацікавленими у розслідуванні особами до учасників провадження маніпулювання у вигляді перебільшення ризику інфікуватися інфекційною хворобою як способу прояву протидії досудовому розслідуванню.

Існуюча небезпека може бути інспірована ззовні та не мати під собою підґрунтя для панічних настроїв учасників кримінального провадження. Таким чином уповноваженій особі необхідно враховувати дану обставину під час організації й проведення слідчих (розшукових) дій.

Таким чином можемо наголосити, що визначення чинників та факторів у формуванні умов розслідування та проведення слідчих (розшукових) дій сприятиме сприйняттю обстановки як цілісної картини, правильному окресленню напрямків їх усунення та мінімізації можливості їх настання в подальшому. Подібний аналіз забезпечить комплексний характер діяльності уповноважених осіб, в якій не буде упущено із виду жодна обставина. Це, у свою чергу, дозволить більш швидко із меншими витратами часу сил та засобів всебічно вирішувати поставлені перед кримінальним провадженням завдання. Розрахунок не зацікавлених у розслідуванні осіб на неочікуваний характер власних дій та неготовність до цього уповноваженої особи, не матиме очікуваного ефекту раптовості.

Список використаних джерел:

1. Тлумачний словник української мови: у 4 т. / Уклад.: Б. Грінченко. — К., 1907—1909. — Т. 1. — С. 43
2. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України, 1993. №11. Ст. 51.
3. Плетенець В.М. Деякі аспекти забезпечення безпеки осіб в умовах протидії досудовому розслідуванню Науковий Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дидоренка. – 2020.– № 3 С. 239-247